

A környék leányai a szegedi iskolákban.

— Bajok, hibák, kezdetlegességek. —

(Saját tudósítónktól.) A szegedi leányiskolák tulzsufoltsága évről-évre erősebben érezhető. A második polgári leányiskola, amely a múlt évben épült a Margit-utcában, eklatáns bizonyítéka a leányoktatás fejlődésének. Az állami felsőbb leányiskola, két polgári leányiskola és a tanítónőképző szolgáltatják Szegeden a leánynevelés ügyét, hogy az elemi iskolákról ne is beszéljünk. Alig van vidéki város, amely ennyi elsőrangú leányiskolával dicsekedhetnék. Majd ezer növendéke van a szegedi leányiskoláknak.

Ebből a számból jelentős rész illeti Szeged környékét. Makó, Kistelek, Horgos, Dorozsma, Szöreg, Szerbkeresztur és más községekből igen sokan látogatják az iskolákat. Ez a látogatás azonban egy csöppet sem áll arányban a leányoktatás fejlődésével. Nem az iskolák nivóját értjük. A környékbeli diákleányok Szegeden nem találnak megfelelő elhelyezést. Nincs alkalmas helyük az állandó tartózkodásra: Szegeden nincs leányinternátus. A felsőbb leányiskolában vannak ugyan bennlakó növendékek, de ez még nem meríti ki a leányinternátus fogalmát. A felsőbb leányiskolában uri leányok intelligens nevelésben részesülnek jó pénzért. A nevelés föltétlenül nivós és értékes. De ott csak felsőbb leányiskolai növendékek lehetnek bennlakók és lehetőleg jómódúak. (Szegényebb család nem igen fizetheti azt az ellátási díjat.)

Arról van szó, hogy Szegeden, ahol majd ezer leány tanul, nincs olyan leányinternátus, amelybe bármely iskola növendéke fölvehető volna. És pedig meglehetősen mérsékelt díjazásért. A szegedvidéki leányok nagy része tehát kénytelen napról-napra vonaton bejárni Szegedre. Egy részének már négy-öt órákor talpon kell lennie, hogy reggel nyolc órákor megjelenhessék az előadáson.

Ezek a leányok kényszerűségből olyan életet élnek, amely nem hogy előmozdítja, de a legtöbb esetben megnehezíti a leánynevelés ügyét. Mert hogy is történik ez a naponkinti iskolába való kirándulás?

Négy-öt órákor fölkelnek a leányok. Az egyik vonata beérkezik hét, a másiké félnyolc, nyolc órákor, esetleg néhány perccel később. Aki hét órákor megérkezik, majd egy óráig ácsorogni kénytelen. És a többiek? Korán és elég gyakran későn érkeznek az iskolába. Aki későn érkezik, zavarja az előadást. Ekszkuzálja magát, miért érkezett későn? Vonatkésés, forgalmi zavar stb. Még liheg a fáradságtól, de azért feszült figyelemmel kell hallgatnia az előadást, arra is el lehet készülvén, hogy azonnal felelésre hívják föl. Ennek az állapotnak a visszásságát fölösleges tovább fejtegetni.

A tanítás befejezése után következik az ebéd ideje. Mit csinálnak ilyenkor a vidéki leányok? Beülnek az iskolapadokba és falatoznak. Természetesen hideg ételt, az evőeszközöket bicska helyettesíti. Fölvágottat, néha valami hazulról cipelt más hideg étellel él egész éven át. Kénytelen így étkezni, mert a vonatja az előadás befejezése után legtöbbször csak órák múltán indul. Akinek valamivel hamarabb, az még az iskolában

sem ebédelhet. Csak a vonatban van rá ideje. A kupében előveszi az elemőzsiát és amíg a vonat erre-arra rázza: ebédel.

Már besötétedik, amire hazaér. Sok a „lecke“, hozlát a tanuláshoz. Magol, magol, közben uzsonnázik, mulik az idő, este van, vacsorázik. Fáradt, kimerült, kilenc-tíz órákor felelnek.

Aztán újból következik: reggel négy-öt órákor stb.

Már most hogy fér össze ez az életmód a leányneveléssel, higiéniával és sok minden egyébbel, amit ujabban annyira hangoztatnak? Hol marad az erkölcsi nevelés és hogy alakul abszolút értékűvé a nőiesség, a finomság? Ez az élet nevelhet türelmes és szenvedésre berendezett anyákat, de nem értékes asszonyt és jelentőséges erőt a társadalomnak.

Van még valami, ami megütköztető ebben az iskolába való kirándulásban. A hancurozás, az értéktelen játék. Mert a vonatban mit cselekszik a diákleány? Játszik, ugrándozik, nevetgél. Lényegtelen dolgokról diskurál. És mit tehetne egyebet? Az előadás után kimerült, olvasásra, művelődésre sem kedve, sem ereje. Olyan szórakozással tölti az időt, ami épen nem esik nehezére. Az iskolában pedig — nem is új dolog ez már — nem öntenek beléje műveltséget, intelligenciát. Legföljebb alapot teremtenek benne a kiművelődésre. A serdülő élet fejlődésére a milieu van a legsúlyosabb hatással. Annak a bejáró falusi leánynak pedig ugyan milyen lehet a környezete. A családjá meg az akácfa a ház előtt. Az iskolában sűrűn következnek egymásután a padok, benne a növendékek, a tanítónő kevés ahoz, hogy mindegyik leányból művelt hölgyet neveljen. Elismerjük, a bejáró leányok között is van igen sok jó, sőt kitűnő tanuló, de ebből csak az következhetik, hogy azok — a vonatban is tanulnak.

A leánynevelés érdekében föltétlenül szükséges, hogy ebben a városban minél előbb leányinternátus létesüljön. Az az internátus pedig modern legyen, pótolja azt, amit az iskolától még hiába követelünk. Főzőiskola, háziipari tanfolyam, nyelvtanítás, festészet, zene, sport... Elképzelhető-e ennél szebb és értékebb a nőnevelésben!

Fölösleges példákkal illusztrálni, hogy a mai helyzet mennyire türehtetlen. A környékbeli leányoknak télvíz idején való bejárása valóságos ázsiai állapot. Utazni, ácsorogni, dideregni, hideg étellel táplálkozni, aztán pedig agyoncsigázottan tanulni, a legerősebb szervezetet is megviseli. Mi pedig tizenhét éves leányokat kergetünk bele ebbe a megpróbáltatásba.

Mintegy kétszáz leány van ellátásban idegen családoknál. Ki felel tulajdonképpen ezeknek a leányoknak az erkölcsi életéért? Ki ellenőrzi a nevelésüket?

Ez már nem is probléma. Ez egyszerűen lehetetlen állapot. Leányinternátus nélkül el sem képzelhető az a modern nevelés, amelyet ujabban már mindenki megkíván. Mind egy, hogy ki építi, a város vagy pedig privát személyek. Csak már megállhassunk egy épület előtt, amelynek a homlokzatán ezt olvassuk: *Leányinternátus*.

Fogságban singlödők memoárja.

— Szegedi nagybűnösök bűnbánata. — Titkok az élet rejtelméből. — Gyilkosság a Galamb-utcában. — Tragédia egy céda nő miatt. — A fölmentett gyilkos.

(Saját tudósítónktól.) Régi, megfakult írássok hevernek az asztalomon. A reszketeg betűk néhol olvashatatlanok a rája hullott sós könnyektől, nagy tragédiákról, megtörtént regényekről beszélnek a kusza sorok. Szegedi gyilkosok memoárjai hevernek előtttem. Ezek a gyilkosok vergődő lélekkel, véres vízióktól zaklatva úgy könnyítettek lelkük kinos vergődésén, hogy papírra vetették életük legszomorubb napjának történetét.

A börtön négy fala között, bűnbánattal teli lélekkel irnak a rabok, mert ez enyhíti mérhetetlen fájdalukat.

Ezek a szenzációs és pszichológiai szempontból megfizethetetlen sorok úgy jutottak a kezeim közé, hogy Jeney István volt szegedi fogházfelügyelő szíves volt több százra menő ilyenü emlékeit rendelkezésemre bocsájtani. Lükettő agygyal válogattam a rémes tragédiákról regélő írássok között. Mind érdekes, mind értékes. Köteket lehetne ezekből az írássokból összeállítani.

Jeney István érdeme, hogy ezek a tanulságos sorok fönn maradtak. Ő volt az, aki vigasztalta a szerencsétlen fogságban singlödőket és módot nyújtott könnyíteni lelkük vérző sebében.

A sok érdekes írás közül, talán legérdekesebb Spitzer Izráel Emil memoárja. Spitzer Emil gyilkolt, a Galamb-utcában a saját hálószobájában meggyilkolta a feleségét, aki egész életét, egzisztenciáját tönkretette és ráadásul ocsmányul megcsalta az urát.

Spitzer Emil a vizsgálati fogságban megírta memoárját. Itt következik: Azt hiszem, sokan fognak emlékezni a rémes gyilkosságra.

MIÉRT GYILKOLTAM.

Mielőtt a gyászosvégetért nőmmel megismerkedtem volna, volt már törvényes nőm és egy kisgyermekem is, akikkel Egerben laktam, nőm szüleinél, saját butorainkkal és külön háztartásunkkal. Azonban nőm anyjával nem igen tudtam összeférni, amiért is több ízben kértem feleségemet, hogy menjünk innen, keressünk magunknak külön lakást, függetlenítsük otthonunkat szüleitől, akikkel nem érzem magam a legbarátságosabban. De nőm erről hallani sem akart, hogy anyjától távol legyen. Hozzá volt nőve, hozzá volt szokva, mint kisgyermek anyja kötényéhez. Erre én, ki már nem bírtam ki tovább a helyzetet, elhatároztam magamat és nőmmel is tudattam e szándékomat, azt, hogyha ő nem akarja elhagyni szüleit és velem függetlenül megalapítani otthonát, úgy menni fogok én magam. De nőm mindezek dacára hajthatatlan maradt, mire magam utaztam el Temesvárra, — hol különben szüeim és egész rokonságom lakott — nőm a gyermekkel pedig Egerben maradt.

Igy magamban élve, elteve bánattal — mert nőmet nagyon szerettem — mit volt mit tennem, lakásomban nem volt semmi ami tartóztatott volna, meg azért is, hogy felejtsem bánatomat és családi feldult helyzetünket, eljártam különböző helyekre, igyekeztem szórakozással megszerezni azt, amit a feldult családi együttélés most már megtagadott. Így jutottam el egy napon a temesvári „Ilona-fürdő“-be, ahol második, gyászosvégetért nőm akkoriban mint kéjleány volt. A leány szép volt, tagadhatatlan,